

Memo

Til Salten Brann IKS

Dato 5. februar 2024

Fra KPMG Law Advokatfirma AS

Ref MHL/jkr/ga

Ansvarlig advokat: Jannicke Knudtson Rokkan

Stiftelse av aksjeselskap for salg av alarmtjenester

1. Bakgrunn

Salten Brann IKS har utredet ulike alternativer for organisering av kommersielt salg av alarmtjenester med direktekobling til den lovpålagte 110-tjenesten. Det vises til alternativene i daglig leders saksfremlegg for styret i styresak nr. 65/23:

Alternativ	110 sentral	Alarmsalg	Vurdering
A	Som i dag	Etablerer AS som eies 100% av Salten Brann IKS	Tilbakeføring av overskudd gjøres i form av utbytte fra AS til Salten Brann IKS. For å sikre kickback ifm. overskuddet fra alarmsalget i Nordland lages det tilbakeføringsavtale som tilbakefører overskudd til de kommuner i Nordland som ikke er eiere.
B	Som i dag	Etablerer AS som eies av Salten Brann IKS og resten av Nordlandskommunene	Tilbakeføring av overskudd gjøres i form av utbytte fra AS til Salten Brann IKS og Nordlandskommunene. For å sikre kickback ifm. overskuddet fra alarmsalget i Nordland lages det tilbakeføringsavtale som tilbakefører overskudd til de kommuner i Nordland som velger å ikke være eiere.
C	Etablere eget IKS	Etablerer AS som eies 100% av nyetablert IKS for 110-sentralen	Tilbakeføring av overskudd gjøres i form av utbytte fra AS til nytt IKS. Forutsetter at alle kommuner går inn som eiere til nytt IKS.
D	Etablere eget IKS	Etablerer AS, men bare for Salten regionen som eies 100% av Salten Brann IKS	Tilbakeføring av overskudd gjøres i form av utbytte fra AS til Salten Brann IKS. Dette alternativet bryter med dagens finansieringsmodell som er tuftet på at hele Nordland deltar i inntektsmodellen. Det vil også innebære at 110-tjenesten må finansieres via kommunale budsjetter. Alarminntekter blir et lokalt anliggende som kommunene organiserer selv og som kommer til gode for lokalt brannvesen.

Styret i Salten Brann IKS har på dette grunnlaget besluttet å innhente en nærmere beskrivelse av alternativ B og A, i denne rekkefølgen, for å sikre ivaretagelse av nødvendige formaliteter slik at relevant usikkerhet identifiseres.

Formålet med dette notatet er å beskrive alternativ B og A og fremheve utvalgte problemstillinger. Vi presiserer at notatet ikke gir en uttømmende opplisting av alle oppmerksomhetspunkter i forbindelse med en fremtidig omorganisering, og temaene behandles på et overordnet nivå.

Både alternativ B og A innebærer flytting av dagens salgsaktivitet i Salten Brann IKS over til et nystiftet offentlig eid aksjeselskap (Alarmselskapet). Flere temaer er derfor like aktuelle for begge alternativene, se under i pkt. 2. Hovedforskjellen mellom alternativene er om Salten Brann IKS skal eie Alarmselskapet alene (eneaksjonær) eller sammen med andre (flere aksjonærer), se nærmere om dette i punkt 3, 4 og 5 nedenfor.

1.1 Kort om 110-sentralen og brannvesenets organisering og myndighet

Det er så vidt vi forstår 110-sentralen som har myndighet til å utalarmere brannvesenet, og 110-sentralen skal ha oversikt over brannvesenets ressurser.

Brannvesenet hører under hver enkelt kommune, eller, som i Salten Brann IKS's tilfelle, et felles selskap som eies av de involverte deltakerkommunene.

Alarmtjenestene som selges til eksterne kunder vil dermed bestå av innsatsfaktorer fra både 110-sentralen og fra det lokale brannvesenet.

Etter overføring av alarmsalget til et selvstendig aksjeselskap vil dermed 110-sentralens inntekter bestå av både:

- kommunenes dekning av sin andel av kostnadene ved etablering og drift av nødalarmeringssentralen, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 16, og av
- vederlag fra Alarmselskapet for de tjenestene som 110-sentralen leverer overfor de eksterne kundene.

2. Felles for begge alternativene

2.1 Stiftelse av aksjeselskapet

Begge alternativene innebærer stiftelse av et aksjeselskap. Stiftelse av et aksjeselskap er en regelstyrt prosess som må følge aksjelovens bestemmelser. I den forberedende fasen må det besluttes hva som er formålet med selskapet, valg av navn og størrelsen på aksjekapitalen. Dette skal inntas i vedtektene som angir rammene for selskapets virksomhet og indre forhold. Foruten navn, formål og aksjekapital, kan vedtektene gi nærmere regler om bl.a.:

- Utstedelse, overføring og erverv av aksjer
- Antall styremedlemmer, funksjonsperiode og styrets myndighet
- Innkalling, avholdelse og beslutningstaking på generalforsamlingen

- Endring av vedtektene
- Prosedyrene for oppløsning og avvikling av selskapet

Vedtektene suppleres av aksjelovens bestemmelser, og i mange tilfeller er det enklest og mest formålstjenlig å henvise til lovens ordninger.

Neste trinn er å utarbeide et stiftelsesdokument som angir hvem som skal stifte selskapet, hvor mange aksjer som skal tegnes og til hvilken pris (tegningskurs), hvem som skal sitte i styret og utpeking av eventuell daglig leder, samt om selskapets regnskaper skal revideres.

Aksjekapitalen må minimum være NOK 30 000. Når stifteren/stifterne har signert stiftelsesdokumentet, er aksjene tegnet og selskapet stiftet. Den/de som stifter selskapet, skal skrives inn i selskapets aksjeeierbok.

Deretter opprettes en bankkonto i selskapets navn, og stifterne innbetaler aksjekapitalen til selskapets bankkonto innen fristen som er angitt i stiftelsesdokumentet. Så snart aksjekapitalen er innbetalt og dette er bekreftet av banken eller revisor, kan selskapet registreres i Foretaksregisteret. Dette gjøres ved innsending av en Samordnet registermelding i Altinn. Samtlige styremedlemmer og eventuell revisor, må signere på meldingen i Altinn.

Når selskapet registreres i Foretaksregisteret, tildeles det et organisasjonsnummer.

2.2 Statsstøtte og konkurranserett

Offentlig eide selskaper som driver næringsvirksomhet må være særlig oppmerksom på reglene om statsstøtte og konkurranserett. Er det tvil, anbefaler vi at det innhentes en særlig vurdering hvor betydningen og konsekvensene av disse regelsettene i dette aktuelle tilfellet utredes nærmere. For øvrig er også denne problemstillingen allerede utredet av Deloitte Advokatfirma AS i september 2022.

Prisen Alarmselskapet skal betale til Salten Brann IKS for tjenestene som selskapet mottar fra 110-sentralen må være på markedsmessige vilkår. I dette ligger at prisen inkluderer et fortjenesteelement. Dette er skjønnsmessige vurderingstemaer, hvor både direkte kostnader (personell og utstyr på 110-sentralen) og indirekte kostnader (installering av selve alarmer og alarmoverføring til 110-sentralen, brannvesenets jevnlige øvelser på stedet mv) spiller inn. Hva som er «riktig» pris for tjenestene fra 110-sentralen, må derfor vurderes og begrunnes nærmere.

Kravet om at prisene er markedsmessige innebærer at også eventuelle private vaktelskaper som gis anledning til å tilby alarmanlegg med direktekobling til 110-sentralen skal ha de samme betingelsene.

2.3 Offentlige anskaffelser

Alarmselskapet kan også være omfattet av reglene om offentlige anskaffelser. Vi anbefaler at det gjøres en særlig vurdering av dette når struktur og eierforhold i Alarmselskapet er avklart. Vi har betydelig kompetanse innen dette regelverket og bistår gjerne med dette.

2.4 Skatt

Salten Brann IKS er et selvstendig skattesubjekt, og er dermed i utgangspunktet skattepliktig, jf. skatteloven (sktl.) § 2-2 (1) bokstav g). Kommunene er ellers fritatt for skatt etter sktl. § 2-30.

Salten Brann IKS er etter det opplyste p.t. likevel ansett som en skattefri institusjon med grunnlag i selskapets allmenntilgitt karakter. Etter sktl. § 2-32 første ledd er vilkåret for skattefrihet at institusjonen eller organisasjonen mv. «ikke har erverv til formål».

Formålsvurderingen foretas med utgangspunkt i en konkret helhetsvurdering basert på flere momenter. I helhetsvurderingen er alle aktiviteter som selskapet driver relevante. Også aktiviteter som utøves av datterselskap vil inngå i vurderingen. Dersom selskapet ved siden av den allmenntilgitt virksomheten, også driver ikke-ubetydelig økonomisk virksomhet med sikte på å oppnå overskudd, vil hele selskapets overskudd kunne bli skattepliktig.

I praksis er lagt til grunn at dersom den skattepliktige økonomiske virksomheten overstiger om lag 50 % av de totale inntektene, vil selskapet være skattepliktig for hele inntekten. Dersom den økonomiske virksomheten ikke overstiger denne terskelen vil selskapet likevel ha begrenset skatteplikt for inntektene fra den kommersielle virksomheten etter bestemmelsen i sktl. § 2-32 annet ledd.

Alarmselskapet vil være skattepliktig etter de alminnelige regler. Salten Brann IKS sin skattemessige status kan også endres dersom alarmsalget beholdes i dagens organisering og omfanget av denne aktiviteten øker sammenlignet med kjernevirksomheten. Det er kun «institusjon eller organisasjon som ikke har erverv til formål» som er skattefri. Blir andelen kommersiell aktivitet i Salten Brann relativt sett større i forhold til den allmenntilgitt kjerneaktiviteten, vil konsekvensen etter hvert være at Salten Brann IKS blir skattepliktig slik at selskapet må levere skattemelding.

Med den forventede veksten i alarmsalget vil altså denne aktiviteten bli skattepliktig uansett om den beholdes i dagens Salten Brann IKS eller om den skilles ut i et eget selskap. Det er overskuddet som beskattes, altså differansen mellom inntekter og kostnader.

2.5 Merverdiavgift

Salg av alarmentjenester er avgiftspliktig, uavhengig av om tjenesten leveres fra dagens struktur i Salten Brann IKS eller fra et selvstendig selskap. Skilles virksomheten ut, må Alarmselskapet registreres i Merverdiavgiftsregisteret.

Merk for øvrig at det er særlige bestemmelser i merverdiavgiftsloven som gjelder offentlig virksomhet. I denne forbindelse fremhever vi bestemmelsen i merverdiavgiftsloven § 3-28, som trekker et viktig skille mellom offentlig virksomhet som hovedsakelig har til formål å tilgodese egne behov (det vil si at kommersiell aktivitet utgjør mindre enn 20 %), og offentlige virksomheter som har kommersiell aktivitet som overstiger 20 % av den totale produksjonen. Bestemmelsen innebærer at dersom det kommersielle alarmsalget overstiger 20 % av 110-sentralens samlede omsetning, blir antakelig også 110-sentralens tjenester som skal dekke Salten Brann IKS' «egne behov» avgiftspliktig. En nærmere analyse av Salten Branns aktivitet er nødvendig for å kunne kartlegge disse konsekvensene. Vi bistår gjerne med dette.

2.6 Arbeidsrett

En overføring av ansatte fra Salten Brann IKS til det nye aksjeselskapet utgjør en virksomhetsoverdragelse i arbeidsmiljølovens forstand. Reglene om virksomhetsoverdragelse er utformet for å beskytte berørte ansatte og stiller krav om informasjon, drøfting og overføring av gjeldende betingelser.

2.7 Pensjon

I forlengelsen av dette kan det oppstå problemstillinger knyttet til pensjon. Det må i denne forbindelse kartlegges hvilke rettigheter som må overføres og hvilke ordninger som bør velges for nyansatte.

3. Selskapsrettslig struktur og pengeflyt

Etter det opplyste er det et ønske at alle kommunene i Nordland skal motta sin andel av overskuddet fra Alarmselskapet.

En overføring fra Alarmselskapet kan være i form av utbytteutdelinger av selskapets overskudd, eller ved at Alarmselskapet kjøper tjenester fra kommunene knyttet til Alarmselskapets salg av tjenester. Kjøp av tjenester fra kommunene vil være knyttet til de utrykningene som det kommunale brannvesenet/Salten Brann IKS tar betalt for, det vil si unødige utrykninger som følge av varme arbeider, matlagning, gjentatte tekniske feil osv.

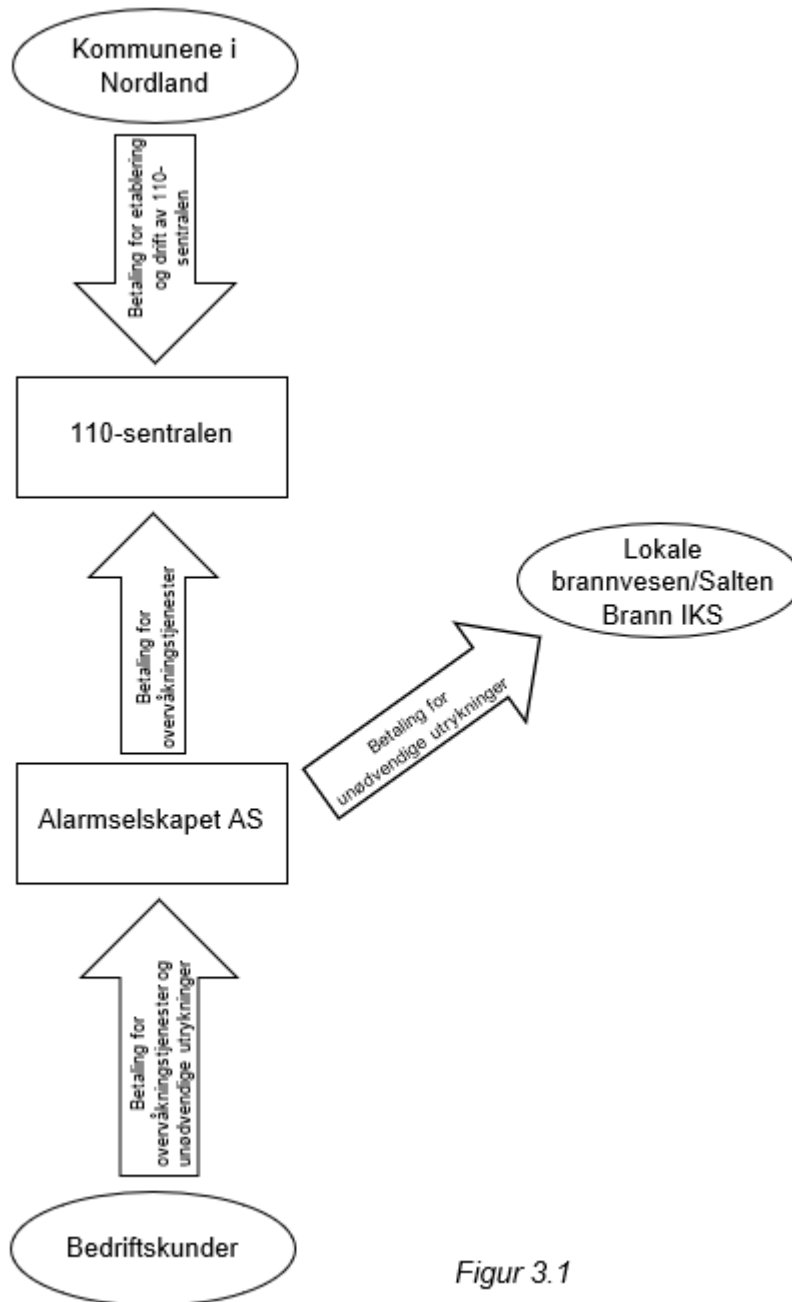
Alternativt kan det utredes hvorvidt Alarmselskapet kan fungere som en selger på vegne av den enkelte kommune, se beskrivelse nedenfor under figur 3.2.

Merk at utbytteutdelinger etter aksjelovens bestemmelser kan bare gjøres til eiere av aksjeselskapet. For at alle kommunene som er tilknyttet 110 Nordland skal kunne motta utbytte fra Alarmselskapet, må altså alle kommunene ha eierskap i selskapet. Dette vil være enten direkte, som aksjonær i Alarmselskapet, eller indirekte via sin deltakelse i Salten Brann IKS.

3.1 Organisering av transaksjoner og pengeflyt

Det er viktig for alle involverte at strukturen er oversiktlig og enkel å praktisere.

Dersom alle kommunene som er tilknyttet 110 Nordland går inn på eiersiden i Alarmselskapet, ser vi for oss at en struktur som illustrert vil gi en hensiktsmessig og oversiktlig organisering som også legger til rette for en enkel håndtering av utdeling av overskudd til aksjonærene:

Figur 3.1

Alle kommunene er eiere i Alarmselskapet

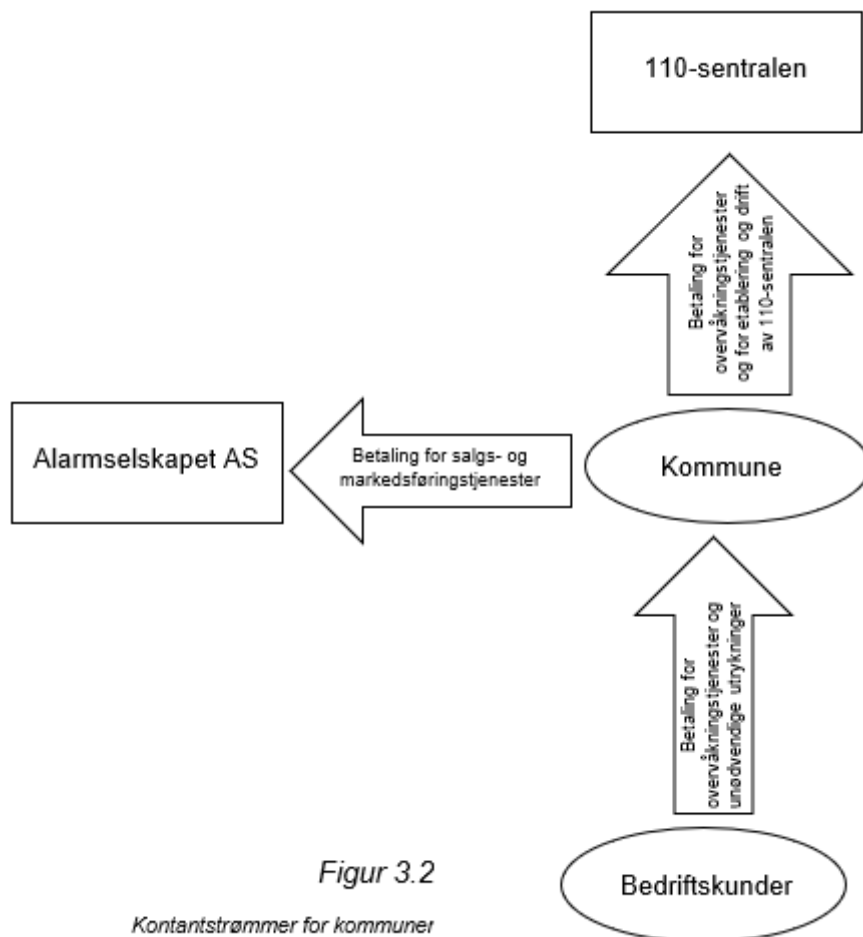
I denne modellen har Alarmselskapet to underleverandører for å kunne levere alarmtjenestene til sine kunder:

- 110-sentralen, som leverer overvåknings-tjenester, og
- de kommunale brannvesenene/ Salten Brann IKS som leverer beredskaps-/utryknings-tjenester.

Overskudd i Alarmselskapet kan deles ut som utbytte til eierne, det vil si til Salten Brann IKS og de 31 andre kommunene i Nordland.

Så vidt vi forstår er det ikke sikkert at alle kommunene ønsker å gå inn på eiersiden i Alarmselskapet. Som vi kommer tilbake til nedenfor under punkt 5, er det vanskelig å dele ut av overskuddet til andre enn eiere av et aksjeselskap. For å legge til rette for at også kommuner

som ikke ønsker eierskap i Alarmselskapet kan ta del i overskudd fra alarmselskapet, kan en løsning være å rigge strukturen slik at det er kommunene selv som står som leverandør av alarmtjenestene overfor kundene, og at Alarmselskapet kun leverer salgstjenester til kommunene:

Figur 3.2

Kontantstrømmer for kommuner som ikke er eiere i Alarmselskapet

I denne modellen leverer Alarmselskapet tjenester som beskrevet over i figur 3.1, til alarmkunder i de kommunene som er eiere i Alarmselskapet. Til kunder i andre kommuner leverer Alarmselskapet kun markedsføring-/salgstjenesten. I så fall er det kommunen/det kommunale brannvesenet som inngår avtalen om alarmtjenester med kundene, og kommunen som selv fakturerer kundene for tjenestene.

Merk for øvrig at det i denne modellen kan være hensiktsmessig at den enkelte kommune driver denne virksomheten fra et eget aksjeselskap, for å hindre sammenblanding med kommunens øvrige forvaltningsvirksomhet.

På denne måten får Alarmselskapet betalt for sine tjenester, mens resten av overskuddet tilfaller kommunen.

3.2 Nærmere om prisingen fra 110-Sentralen til Alarmselskapet

Vi antar at overvåkningstjenesten mest hensiktsmessig prises som en abonnementstjeneste som i dag. I prisen må både direkte og indirekte kostnader for 110-sentralen bakes inn. Prisen kan også til en viss grad justeres med storkunderabatter, bindingstid og lignende.

3.3 Nærmere om prisingen fra Alarmselskapet til kunden (og tilsvarende fra kommunen til kunden dersom modellen i figur 3.2 velges)

Alarmselskapet vil ha kostnader opp mot 110-sentralen for leveranser knyttet til overvåkningstjenestene. Videre vil Alarmselskapet ha kostnader opp mot det enkelte brannvesen.

Alle slike kostnader må reflekteres i prisene ut mot kunde. Dersom alarmtjenesten består av flere komponenter, bør de ulike delene av leveransen splittes og spesifiseres hver for seg.

3.4 Avtaleverk

Det bør inngås følgende avtaler:

- Mellom 110-sentralen og Alarmselskapet (evt mellom 110-sentralen og kommunen, hvis alternativet i figur 3.2 velges);
 - o tjenestens omfang, vilkår for tilkobling, pris.
- Mellom det enkelte brannvesen og Alarmselskapet;
 - o tjenestens omfang, fullmakter, prosedyrer og dekning av brannvesenets kostnader
 - o Denne avtalen kan gå begge veier.
 - Velger man en struktur som i figur 3.1 over, vil Alarmselskapet være kjøper og kommunen selger av tjenesten (brannberedskap og utrykninger).
 - Velger man en struktur som i figur 3.2 over, vil kommunen være kjøper og Alarmselskapet selger av tjenesten som omsettes (salg av alarmtjenester på vegne av kommunen).
- Mellom den enkelte alarmkunde som kjøper og Alarmselskapet (hvis alternativ 3.1) eller kommunen (hvis alternativ 3.2) som selger av alarmtjenesten;
 - o pris, herunder gebyr for unødig utrykning, samt andre betingelser, herunder hva brannvesenet skal rykke ut på, rutiner. Avtalen kan gjerne suppleres med et sett med standardvilkår.

Det er i denne sammenheng sentralt at en melding fra et vaktelskap til en nødalarmeringssentral om utløst brannalarm i et bygg i seg selv ikke er en verifikasjon på at det har oppstått brann. Dersom eier av bygget ønsker utrykning fra brannvesenet ved automatisk utløst brannalarm vil ikke dette være en lovpålagt oppgave i henhold til brann- og

eksplosjonsvernloven § 11 e) for andre bygg enn de særskilte brannobjekter som kommunen etter loven skal føre tilsyn med. Slike tjenester må derfor reguleres i privatrettslige avtaler.

4. Eierskap i Alarmselskapet

Det er skissert to alternative eierformer for Alarmselskapet; enten at det er heleid av Salten Brann IKS (alternativ A) eller at det eies av Salten Brann IKS sammen med de 31 kommunene i Nordland som ikke er deltakere i Salten Brann IKS (alternativ B).

Ved alternativ B kan Alarmselskapet etableres på tre måter;

- i) Salten Brann IKS og de øvrige kommunene stifter selskapet sammen.
- ii) Salten Brann IKS stifter Alarmselskapet, og inviterer deretter de øvrige kommunene i en etterfølgende kapitalforhøyelse hvor kommunene tegner nye aksjer i selskapet
- iii) Salten Brann IKS stifter Alarmselskapet med et antall aksjer som er stort nok til at Salten Brann kan selge aksjer til de øvrige kommunene. Dette kan gjøres til pålydende.

Både alternativ ii) og iii) kan gjennomføres i flere puljer, dersom det er behov for det. Uavhengig av hvilken prosedyre man velger, bør prinsipper for fastsettelse av eierandel, tegningskurs mv fastsettes i forkant av stiftelsen av selskapet.

Sannsynligheten for å få alle kommunene inn på eiersiden øker antakelig jo lavere inngangspris som kreves. Det vil også være relevant hvilken risiko kommunene påtar seg ved å gå inn på eiersiden i selskapet.

Vi anbefaler for øvrig også at det utarbeides en aksjonæravtale for Alarmselskapet, hvor forhold som styrerepresentasjon, inn- og uttreden som aksjonær, bestemmelser om finansiering og prinsipper for utbytteutdelinger mv fastsettes.

Dersom ikke annet er avtalt, utdeles utbytte med en forholdsmessig andel til hver aksjonær. Andelen tilsvare aksjonærens eierandel i selskapet. Det er imidlertid mulig å avtale andre prinsipper for utbytteutdelingene. Dette gjøres normalt i en aksjonæravtale. Det kan f.eks. avtales at utbyttene skal fordeles med utgangspunkt i hvordan omsetningen i Alarmselskapet fordeler seg, altså hvilke kommuner Alarmselskapets inntekter stammer fra (den enkelte kommunes bidrag til overskuddet).

5. Utdelinger til kommuner tilknyttet 110 Nordland som ikke er eiere i Alarmselskapet

Det er stilt spørsmål om Alarmselskapet også skal kunne dele ut andel av overskuddet fra alarmsalget til kommuner som ikke er eier i selskapet (direkte eller via eierskap i Salten Brann IKS).

Dette vil helt sikkert aktualiseres i alternativ A hvor Salten Brann IKS eier Alarmselskapet alene, og kan være aktuelt i alternativ B dersom man ikke lykkes med å få alle kommunene med på eiersiden.

Det er ingen direkte adgang til å dele ut slikt overskudd til «utenforstående» kommuner. IKS-loven § 29 regulerer utdeling av IKS-selskapets midler, men dette er forbeholdt kommuner som er deltakere i selskapet.

På lignende vis inneholder aksjeloven regler om utdeling av utbytte, men da kun til eierne (aksjonærene). Videre inneholder aksjeloven § 8-6 (3) en bestemmelse om at aksjeselskaper kan gi gaver dersom alle aksjonærene samtykker, forutsatt at gaven ligger innenfor rammen av de midler som kan benyttes til utdeling av utbytte. I teorien kunne man kanskje tenke seg at aksjonærene inngikk en avtale seg imellom, som forpliktet aksjonærene til å stemme for at selskapet deler ut gaver hvert år, men dette synes noe anstrengt.

Utenforstående kommuner kan til en viss grad, men da indirekte, gis en andel av overskuddet ved at alarmsalget finansierer driften av 110-sentralen slik at deltakerkommunenenes kostnader blir lavere jf. finansieringsplikten i brann- og eksplosjonsvernloven § 16. Dette åpner for at det kan inngås avtaler om at inntekter/overskudd fra kommersielt alarmsalg skal dekke kostnadene ved etablering og drift av 110-sentralen.

For det tilfellet at alarmsalget går med større overskudd enn kostnadene til å finansiere 110-sentralen, er det som nevnt ingen umiddelbar formell adgang til å dele ut det overskytende til utenforstående kommuner. Skal de gis en andel av dette overskuddet, må de derfor være aksjonær i Alarmselskapet (direkte eller indirekte via Salten Brann IKS).

6. Regnskapsmessige forhold

Det følger av selskapsavtalen for Salten Brann IKS at kommunale regnskapsprinsipper gjelder for selskapets budsjetter og regnskaper, og at selskapet skal benytte samme budsjett- og regnskapsår som kommunene. Dette endres ikke ved at Salten Brann IKS alene eller sammen med andre stifter et aksjeselskap.

Alarmselskapet vil imidlertid ha regnskapsplikt etter regnskapslovens regler. Dermed blir det ulike «regnskapsspråk» i Salten Brann IKS og Alarmselskapet. Ut over dette er det begrenset med regnskapsmessige implikasjoner. Ettersom Salten Brann IKS følger andre regler enn regnskapsloven, blir det for eksempel ikke plikt til utarbeidelse av konsernregnskap.

De økonomiske prognosene tilsier at Alarmselskapet blir revisjonspliktig etter aksjelovens regler.

7. Avslutning

Vi håper dette notatet kan gi relevante innspill i prosessen, og bistår gjerne med løpende avklaringer og sparring i den videre prosessen.

Ta gjerne kontakt med undertegnede på telefon 997 26 993 eller e-post jannicke.rokkan@kpmg.no.

Med vennlig hilsen
KPMG Law Advokatfirma AS

A handwritten signature in blue ink that reads 'Jannicke Rokkan'.

Jannicke Knudtzon Rokkan
Advokat/partner